

PŮJČKA ZA OPLÁTKU

JEDEN TATÍK MĚL TŘI SYNY A MALÉ HOSPODÁŘSTVÍ. Jak nabyli trochu síly, museli chutě jeden po druhém do služby. Nejstarší šel napřed.

V jedné vesnici zastavil se u velkého dvorce a ptal se hospodáře, potřebuje-li pacholka.

Hospodář byl sice chlap možný a neměl dětí, ale byl skoupý až hanba a hospodyně byla též taková. Žádný nemohl u nich vydržet; ačkoli potřebovali pacholka jako denní sůl, přece dělal sedlák, jako by se mu jich na zavolání hrnulo, a odpověděl Jirkovi: „Já sice pacholka nepotřebuju, ale proto si tě přece podržím; to ti ale povídám, ať se stane co stane, rozzlobit se nesmíš, sice ti uříznu nos a bez služby tě vyženu. Jestli se ale já na tebe dříve roz-zlobím než ty na mne, můžeš mně to samé učinit.“

Ta výminka se zdála býti Jirkovi trochu divná, proto ale přece zůstal. Šel orat; zatím strojila selka oběd, strčila do hrnce dvě hlávky zelí, osolila je a nechala vařit.

Když pacholek z pole přijel a potom k obědu zasedl, vysypala mu selka na mísu to uvařené zelí bez přípravy, kromě soli, jak je Pánbůh stvořil. Jirka se na ten špatný oběd zle ošklíbal, ale zlobit se nesměl, šlo tu o nos.

„Hněváš se, pacholku?“ ptal se ho sedlák.

„I proč bych se hněval?“ odpověděl pacholek, nechal zelí stát a šel vně.

Večír to bylo zase tak, ráno opět a druhý den jako první, nic než zelí vařené ve vodě se solí. Ale když se sedlák Jirky ptal, zdali se zlobí, po každé řekl, že ne.

Třetí den však to nemohl vydržet, žaludek se mu mdlobou točil, a přece se nemohl ošklivostí do té hatlaniny pustit.

„Snad se nezlobíš, Jirko?!“ ptal se sedlák.

„Čert by se už nezlobil na takové žrádlo!“ rozkřikl se Jirka a vyskočil s lavice. Ale vtom byl již také sedlák vzhůru, vytáhl z kapsy kudlu a Jirkovi nos ušmíkl jako homolku.

Co měl ubohý Jirka říkat, když se té výmince podvolil. Zmrzačelý přišel k tátovi. Bratři se rozzlobili a Matěj, druhý bratr, umínil si, že půjde k tomu sedlákovi do služby, by se na něm pomstil. Než bohužel vedlo se mu jako bratrovi, vkrátce přišel bez nosu domů.

„Teď já k němu půjdu,“ řekl Honza, kterého měli všickni za nejhloupějšího, „a šelma jsem, jestli se nepomstím.“

Šel tedy a byl od sedláka pod touž výminkou přijat jako bratři. Ale Honza nebyl hloupý, jinde se najedl, doma nechal zelí stát; přitom byla tvář pořád stejná, a sedlák se začal divit.

Jedenkráté povídá hospodář Honzovi: „Honzo, nalož tolik a tolik obilí, jeď do města, slož je tam a přijed' domů, já jdu hned za tebou.“

Honza naložil obilí dost a dost, jel až prášilo a v známém místě je prodal, peníze však nechal pro sebe a schoval je u své holky, kterou si byl namluvil. Sedláka nepotkal a také se po něm nesháněl, až ten celý uzloben večer domů přišel.

„Kdepak jsi obilí složil, Honzo?“ ptal se pacholka.

„Vy jste neřekl, kde je mám složit, nechal jsem je na rynku a jel domů. Snad se nehněváte, sedláku?“

„I proč bych se hněval,“ odpověděl sedlák a zaskřípal zubami.

Od té chvíle se nemohl na Honzu zlostí podívat, ale šlo tu o nos, a sedlák mlčel. Za několik dní poslal Honzu s prasaty do města, jichž mnoho na výdělek koupil. Poručil mu ale tenkrát, kudy má jíti a kde je má odevzdat a mnoho-li za ně dostane.

Honza šel s prasaty k jednomu známému honákovi a všecky mu je prodal, s tou však výminkou, že mu od každého musí ocásek uříznout. Honák se nezdráhal, Honza ocásky uřezal a šel s nimi a s penězi domů.

„Nu kde máš peníze, pacholku, a proč se tak záhy vracíš?“ ptal se sedlák.

„Vy jste mi krásnou cestu ukázal; já přišel s prasaty do hrozných bažin, oni se do nich zaryli a nemohli ven, já za nimi, chci je vytáhnout, ale z každého mi zůstal ocásek v ruce a prasata se utopili. Ale snad se nehněváte, sedláku?“

„I bodejž do tebe tisíc hromů, čert by se nehněval; vždyť jsi mne připravil o půl statku!“

„A ještě k tomu o nos, sedláku,“ doložil Honza, chytl sedláka za nos a uřízl mu ho. „Vidíš, jak to je, ty lakomče!“ zvolal ještě a uháněl ze statku.

Když přinesl domů tolik peněz a sedlákův nos, uznali ho bratři za chytrého a byli s pomstou spokojeni.